

Raadia

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 15. — 21. septembrini 1935

Nr. 226 (31)

13. septembril 1935

V aastakäik

SUURI MUUDATUSI RINGHÄÄLINGU SAATEKAVAS

Ringhäälingu saatekava mitmekesisemaks ja elavamaks. — Rida uusi loenguseeriaid. — Tähelepanavamad järgmise nädala saatekavas.

Nagu lugejad ringhäälingu tuleva nädala saatekavast näevad, on selles võetud ette tähtsaid muudatusi, mis saatekava teevad mitmekesisemaks ja elavamaks. Eriti peaks seda ootama tervelt realt uutelt loenguseeriatelt, sest just saatekava sõnaline osa oli see, mille üksluisuse üle sagedasti õigustatult nuriseti. Saatekava muusikalises osas näeme kõigepealt heliplaadimuusika koondamist mitmesugusteks erikontsertideks, mis peaksid ka äratama enam huvi kui saatekavas välja kuulutamata ja enam-vähem juhuslikud ülekanded heliplaatidelt. Ka leiame tuleva nädala saatekavast samuti kui eelmisel nädalal rea kontserte eesti helitöist.

Lõppeks: saatekava läheb tulevast nädalast alates jälle kuke sammu võrd pikemaks. Öhtune saade algab Tallinnale juba kell 17.15 ja Tartule kell 17.30. Tallinna esimene veerandtund on heliplaate ja reklaami. Hiljem, pärast kella 17.30, nagu juba varem teatatud, ringhääling enam mingit reklaami ei levita.

Sõnalise osa uudiseid.

Ringhäälingu saatekava sõnalisse ossa on kõigepealt seoses Raamatuaastaga lisaks senistele Raaveerandtundidele, mis on igal teisipäeval enamasti kell 21.45, võetud loenguseeriad: „Eesti kirjanduslugu“, „Eesti raamat“ ja „Kirjanduslik veerandtund“.

Eesti kirjanduslugu on kavas igal kolmapäeval, võimalikult kell 20.30. Selles loenguteseerias annab kirjandus- ja kunstiarvustaja Leo Soenberg 30 loengus ülevaate meie kirjanduse arengust algusest kuni tänapäevani. Et loenguid teha huvitavamaks, on need n.-ü. illustreeritud: loengutesse on põimitud deklamatsioone meie silmapaistvamaist kirjandusteoseist; neid esitab mitte lektor, vaid mõni näitleja. Esimene loeng kirjandusloost on tuleval kolmapäeval kell 20.30, teemaks rahvaluule.

Loengutesarjas „Eesti raamat“ käsitlevad dir. J. Roos, ülikooli raamatukogu juhataja Fr.

Puksoo ja Eesti arhiivraamatukogu juhataja R. Antik meie raamatu arengut. Need loengud on igal neljapäeval kell 20.30 või kell 21.00. Tuleval neljapäeval kell 21.00 kõneleb esimesena dir. J. Roos reformatsiooniaegsest raamatust ja Wanradt-Koelli katekismusest.

Kirjanduslikud veerandtunnid on igal reedel kell 21.45 ja neis käsitletakse mitmesuguseid kirjandusküsimusi. Tuleval reedel kõneleb kirjanik Pedro Krusten.

Järgmiseks tähtsaks uudiseks saatekava sõnalises osas on eesti keele tunnid, mida ringhäälingu kuulajatele hakkab andma õp. R. Kress. Need tunnid on igal neljapäeval kell 19.05. Nii mõnigi peab vahest eesti keele tunde ülearuseks, kuid nad pole tõepoolest seda sugugi mitte. Me kõik mõistame veel liig halvasti oma emakeelt, nõnda et iga juhatus siin on teretulnud.

Alates tulevast nädalast jätkab mag. J. Silvet ka oma inglise keele tunde. Need on igal reedel kell 19.00 ja neis jätkatakse kevadel pooleli jäänud tööd.

Alates tulevast laupäevast jätkuvad ka välispoliitilised ringvaated, mis kevadel teatavasti katkesid nende andja H. Oidermaa kutsumisega vabariigi valitsuse propagandajuhiks. Välispoliitilist ringvaadet hakkab nüüd andma kindral J. Tõrvand ja seda nimelt igal laupäeval kell 19.30.

Alates tulevast reedest kell 20.30 — ka edaspidi ikka samal ajal — jätkavad pooltunnid perenaistele. Esimesena kõneleb selles sarjas L. Bachmann õunte kasvatamisest ja alahoiust.

Muidugi pole ringhääling unustanud ka lapsi, oma innukamaid kuulajaid. Nende tunnid on nüüd jälle igal teisipäeval ja reedel kell 17.30. Kuuldavasti on Ringhäälingul lastetundide alal kavatsusel rida uudiseid. Muide hakatakse saatma lastenäidendeid, mille korraldamise on lu-

banud võtta enda hooleks Tallinna noorsoo-teatri näitejuht A. Sunne.

Päevauudised on tulevast nädalast alates igal äripäeval kell 18. Nagu kuulajad vististi juba pannud tähele, on nende levitamise järjekord nüüd muudetud: kõigepealt antakse vabariigi valitsuse informatsioon, siis muud kodumaised uudised ja lõpuks sõnumid välismailt.

Saatekava muusikalises osas

on peale alulmainitu uudiseks huvimatka d kammermuusikas se, mida korraldab kuulajaile hästi tuntud A. Üksip. Need muusikalised

matkad on igal teisipäeval kell 19.30 ja neil pakutakse originaalmuusikat, mitte heliplaate, nagu möödunud talvistel huvimatka del sümfoonilise muusikasse.

Tuleva nädala saatekava muusikalises osas tahaksime lugejate tähelepanu juhtida eeskätt meie kontrabassivirtuosi L. Juhi kontserdile neljapäeval, 19. sept. umbes kell 20. Samuti olgu mainitud eesti helitööde kontsert esmaspäeval, 16. skp. kell 18.35, kirikumuusika ülekanne Tallinna Jaani kirikust samal päeval kell 21.00 ning tenor A. Tamme kontsert Juhan Aaviku seatud lauludest reedel, 20. skp. kell 18.40.

PÜHAPÄEVAL I AVALIK RAADIOÕHTU.

Riigi Ringhääling korraldab tuleval pühapäeval, 15. skp. kell 19.35 „Estonia“ Sinises saalis selle hooaja esimese avaliku raadioõhtu. Nagu Felix Moor kinnitab, pakub see kõrvale väga palju — silmale ja kõrvale aga veel rohkem. Õhtu üksikasjalise kava leiavad lugejad saatekavast, mispärast me seda siinkohal kordama ei hakka.

Õhtu pääsmete hinnaks on 25 ja 50 senti ning need on eelmüügil saadaval Riigi Ringhäälingu büroos („Estonia“ teatrimajas), „Esto-Muusikas“, „Rahvaülikooli“ raamatukauplustes Jaani ja Harju tänaval ning laupäeva õhtust alates „Estonia“ Valge saali portjee juures.

EELLOAD UUTE VASTUVÕTJATE SOETAJATELE

Nii käesoleval kui ka möödunud aastatel oli palju juhuseid, kus uued ringhäälingu kuulajad, tuues vastuvõtja proovimiseks koju, kuid mitte omades tarvilist kuulamisluba, langesid kohtuliku karistuse alla.

On ju loomulik, et ostes kallist seadet tahetakse seda enne lähemalt proovida, kuivõrd see täidab oma ülesannet. Uus ringhäälingu kuulaja aga ei tea või ei pane sellele rõhku, et maksva määruse kohaselt peab ka proovimiseks olema kuulamisluba.

1. juulil s. a. maksuma hakanud uue ringhäälingu kasutusmaksumääruse järgi võib nüüd iga uus kuulaja või uue aparaadi muretseja aparaadi ostmisel või proovida viimisel nõuda kohe samast ärist ametliku eel- või proovimisloa. Need load on ühekuike kestvusega ja maksavad 2.50 krooni. Eellubasid annavad välja kõik postkontorid ja raadioärid ning -tööstused.

Oleks soovitav, et iga uue aparaadi soetaja nõuaks kohe ostukohast sellise loa. Raadioärid ja -tööstused peaksid neid ostjale või proovijale andma aga küsimatagi, hoides seega nii end kui ostjat ebameeldivate sekkeduste eest.

BERLIINI RAADIONÄITUSE BILANSS

Hiljutilõppenud Saksa raadionäitusel Berliinis käis näituse korraldaja andmetel 480.000 inimest möödunud aasta 300.000 vastu. Seega oli näituse küllastajate arv tänavu tervelt 60 % suurem kui mullu. See tuleb arvatavasti panna teataval määral näituse eriliste tõmbe- numbrite, nagu n.-n. rahvasaatja ning kaugenagemise arvele, veel tähtsamat osa etendasid aga vististi soodustused, mis tehti näitusele sõitjatele raudteel (60 %

näituse küllastajast olid väljaspoolt Berliini) ning erakordne propaganda, mille teenistusse rakendati kõik võimalikud vahendid. Näituse korraldajad olid lausa hädas kokkutrummeldatud inimmassidega, veel raskem oli aga näituse küllastajail midagi nägema pääseda. Tung õhtustele ringhäälinguülekannetele oli sedavõrd suur, et selleks kasutatav määratu hoone, kuigi see mahutab ligi 10.000 inimest, tuli mitu tundi enne ülekan- nete algust sulgeda.

Ka näituse äriiline edu olevat olnud, nagu kinnitatakse, erakordse hea.

INGLISE RAADIONÄITUSE UUDISEID

Hiljuti lõppes Londonis tänavune suur inglise raadionäitus „Radio Olympia“, mis samuti kui saksa ringhäälingunäituski äratas raadioharrastajate hulgas suurt tähelepanu. Briti raadiotööstuse abiesimees seletas, et tänavuse Londoni raadionäituse majanduslik edu on olnud suurem kui ühelgi senisel raadionäitusel.

Nagu Berliini näitus, nii ei toonud Londongi oma vastuvõtjate alal mingeid sensatsioonilisi uudiseid. Tehniline areng sünnib kõikjal rahulikes roobastes.

Erinähtena Londoni näitusel oleks vahest mainida, et Inglismaal on väga eelistatud vastuvõtjate kombinatsioon grammofooniga. Seal on pea- aegu igasse suuremasse vastuvõtjasse ehitatud ka heliplaadi-ülekanDESCADE, mis automaatselt mängib maha kümme plaati. Saksamaal on seesugused aparaadid hoopis tundmata. Ka kohervastuvõtjad on Inglismaal tugevasti esindatud ja neistki mõned kombineeritud grammofooniga.

Viimasel aastal on inglise raadiotööstus hakanud suuremat tähelepanu pöörama ka lühilainetele. Näitusel oli rikkalikult esindatud nii kõigi lainete vastuvõtjaid kui ka erilisi lühilaine-vastuvõtjaid. Tõelisi kõigi lainete vastuvõtjaid lainetele 4,5 kuni 2400 m pole küll, nagu mujal Euroopaski, ka Inglismaal mitte. Neid tun- take ainult Ühendriikides ja kujutavad endast hiigla- aparaate mitte vähema kui 22 lambiga!

Kaugenagemise alalt ei olnud Londoni raadionäitusel mingeid väljapanekuid.

PAUL NIPKOW — AUDOKTOR

Kaugenagemise-aparaadi tähtsama osa, n. n. Nipkow-ketta leiutaja Paul Nipkow, keda õigusega kut- sutakse kaugenagemise isaks, sai 22. augustil 75-aas- taseks. Sel puhul valis Frankfurdi ülikool P. Nipkow' — ta leiduse tähtsust hinnates — oma audoktoriks.

pd. le. 241-242

Tellimishind:	
12 kuud	Kr. 4.50
6 " "	2.40
3 " "	1.20
1 " "	— .40

RAADIO

Üksiknumber
10 senti
Tellimisi võtavad vastu kõik posti-asutised ja talitus
Ilmub kord nädalas

ÜLERIIKLIKU EESTI RAADIOÜHINGU HÄALEKANDJA

Toimetus ja talitus: Tallinn, Narva mnt. 27. Telefon 425-40

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 15. — 21. septembrini 1935. a.

Nr. 226 (31) 13. septembril 1935 V aastakäik

EESTI RINGHÄÄLINGU VALJAARENDAMISE VÕIMALUSI

Oleme selle ajakirja veergudel tutvunud meie kahe lähema naabri, liitlase Läti ja hõimumaa Soome ringhäälingu-korraldusega. Kuigi meie ringhäälinguolud praeguste võimaluste juures on märgatavalt erinevad naabrite omast, siiski poleks vist huvitu vaadelda ka meie ringhäälingu väljaarendamise võimalusi. Selleks heitkem eelkõige pilk oludele, milles on töötanud ja töötab meie ringhääling.

Eesti ringhääling algas tööd võrdlemisi väikestes ja kitsastes oludes ühe pisikese saatjaga 18. detsembril 1926. aastal. Studiourumid, mis alul asetsesid Tallinnas Pikal tänaval, osutusid peagi ka tolle aja nõuetele väikesteks. Osauhisus „Raadio-Ringhääling“, kes oli esimene ringhäälingu korraldaja Eestis, sai „Estonia“ teatrimaja juurdeehitatud kolmandal korral kasutada senisest palju vastuvõetavamad ruumid, kuhu ta kolis 1. nov. 1927 ja kus studiod asetsevad praegugi. Nüüd tekkis koos abonentide arvu kasvamisega tungiv tarvidus võimsama saatja järele, sest Koplis asetsev nõrgavõimeline saatja ei suutnud kaugeltki teenida kõiki maa ringhäälingu kuulajaid. Uus, senisest mitu korda võimsam saatja Tallinnas Lasnamäel avati ametlikult 1. septembril 1929. Peagi aga selgus, et ka uus saatja pole rahuldavalt kuuldav Lõuna-Eestis. Puuduse kõrvaldamiseks paigutati senine Kopli saatja Tartu abisaatjaks. Võte osutus õnnelikuks. Põhja-Eestist tunduvalt jõukam Lõuna-Eesti oli seega ka tõmmatud kodumaise ringhäälingu kuuldepiirkonda. Oli märgata tugevat abonentide juurdekasvu. Sissetulekud suurenesid ja osauhisus võis senisest palju enam kulutada saatekava kvaliteedi tõstmisele. Tulevik näis kõigiti lootusrikas. Kuid siis jõudis paraku meilegi maailma haaranud majanduslik kriisilaine. Eriti osutus m a a majanduslik kandepind põllusaaduste hindade katastroofilise languse tõttu minimaalseks, mis muidugi ei jätnud oma mõju avaldamata ka ringhäälingu abonentide arvule. Kriis pidurdas äkki abonentide juurdekasvu. Kuulajate arv püsis paremal juhul enam-vähem samal tasemel. Osauhisuse väljavaated kontsessiooni pikendamiseks polnud kuigi lootustandvad, nii et paratamatult tuli teostada teatavat kokkuhoidu, et väl-

tida ebameeldivaid majanduslikke üllatusi. Uuteks investeeringuteks ei olnud mingit võimalust. Ja nii saabuski 1. juuli 1934., mis peaks märkima põripäeva eesti ringhäälingu arengus.

Teatavasti asus tol päeval meil ringhäälingut korraldama eräettevõtte o.-ü. „Raadio-Ringhääling“ asemel eripõhikirja alusel teotsev riiklik ettevõtte „Riigi Ringhääling“, kes päris kõik oma eelkäija tehnilised seadeldised. Peame märkima, et Riigi Ringhäälingu tegevuse algus sattus õnnelikule ajale. Pärast pahaendelisi poliitilisi käärimisi oli praegune vabariigi valitsus kogu maal loonud kindla korra. Valitsuse astunud sammud majandusliku surutise pehmemdamiseks olid andnud soodsaid tulemusi. Maa vaatas jälle paikesepaistelisel tulevikku ja koos sellega ka ringhääling, millele oli määratud juhatajaks meie parim eriteadja raadio ja ringhäälingu alal dipl. ins. F. O l b r e i, kes on seisnud eesti ringhäälingu juures juba tema hällist peale, olles seega nagu tema tehnilise külje isaks. Pärast mõningaid ümberkorraldusi nii tehnilisel kui saatekava alal võis rõõmuga konstateerida abonentide arvu tugevat suurenemist. Muidugi ei saa kuulajate arvu juurdekasvu kirjutada ainuüksi ettevõtetud täienduste arvele, vaid siin on kahtlemata olnud kaasteguriks majandusliku olukorra üldine paranemine, kuulajate üle valjemini teostatav kontroll jne.

Nagu juba tähendasime, hakkas Riigi Ringhääling teotsema osauhisuselt päritud tehniliste seadeldistega. Saatjate juures tuli mõndki kohendada ja uuendada, mis aga ei saanud sündida üleöö. Iga väiksegi ümberehitus ja täiendus tuli projekteerida ja viia läbi nii, et see ei takistaks saatja töötamist. Kuid nendegi tööde juurde asudes oli algusest peale selge, et olevad studiod ja saatjad ei suuda täita neile pandavaid ülesandeid. Olgu saatjatega veel, kuidas on, kuid saateruumid (studiod) ei võimalda praegu teha mingeid põhjapanevaid muudatusi saatekavas. Terve rida saateid tuleb anda edasi „Estonia“ sinisest ja kontsertsaalist, kuigi need oma akustiliste tingimuste poolest ei vasta ringhäälingu-nõuetele, kuna nad pole seks otstarbeks mõeldud. See muidugi ei tähenda, nagu ei peaks saatekava alal midagi tehtama, nagu peak-

sime rahulduma olevaga ja võiksime istuda käed rüpes. Hoopis ümberpöördukt: koos tehnilise külje väljaarendamisega peab rööbiti käima intensiivne töö saatekava alal, et personal varakult saaks tarvilisi kogemusi ega seisaks uute saateruumide valmimisel ootamatuse ees — mis saab nüüd?

Nagu ülalüteldust järeldub, on Riigi Ringhäälingul praegu lahendada kaks suurt ülesannet, millest oleneb kogu tema edaspidine areng ja heaolu. Need ülesanded on: uus saatja, mis oleks võimeline teenima kogu maad, s. t., et ta kuuldavus oleks ülemaaline, ja teiseks uued saateruumid, mis meie oludes võimalikku saatekava võimaldaksid tehniliselt arendada välja maksimumini. Lugejad vististi teavad, et eeltööd uue saatja ehitamiseks on juba käimas. Tänavu suvel on R. Ringhäälingu tehnilnie personal sooritanud rea mõõtmisi uue saatja asukoha kindlaksmääramiseks ja julgeme loota, et pole enam mägede taga aeg, kus kuuleme ehitustööde algusest. Ja ega uute saateruumidegi ehitamise küsimus ole varjusurmas. Siingi on, — antud võimaluste ja olude piirides, — käimas ettevalmistustööd.

Rööbiti saatja ning stuudio küsimusega on ringhäälingul lahendada veel kolmas vägagi põhjapaneva tähtsusega küsimus. See on nimelt sobiva vastuvõtjatüübi leidmine maa jaoks, mida võiks silmi pilgutamata soovitada igale maakuulajale. Meie maa on asustatud kaunis hõredasti ja vähe elektrifitseeritud. Sellepolest on põhjapoolne naaber meist tunduvalt ees, kuna seal elektrivoolu on saada külluses ja odavalt, mis kindlasti on soodustanud abonentide suurt arvu. On ju võrkvastuvõtja ekspluateerimiskulud väga väikesed. Meil on aga elektrivoolu saamine maal haruldane ja selle tõttu saavad küsimusse tulla suuremalt jaolt vaid patareivastuvõtjad, mille ekspluateerimiskulud ületavad mitmekordselt võrkvastuvõtja omad. Kui veel võtta arvesse enamasti väga tülikaid akude laadimisvõimalusi, siis on arusaadav, miks abonentide arv maal on visa kasvama. Riigi Ringhääling on siin püüdnud maakuulajaile esialgu vastu tulla sellega, et alandas 1. juulist s. a. abonentmaksu patareivastuvõtjatelt üheksale kroonile aastas. Abonentmaksu alandamine ei lahenda küsimust kaugeltki veel lõplikult. Peamiseks ülesandeks jääb ikkagi sobiva vastuvõtjatüübi leiutamine, mille kasutamiskulu oleks vastuvõetav maakuulaja kandejõule. Kuuldavasti on aga selleski küsimuses saadud üle surnud punktist ja võib olla toob juba lähem tulevik siin mõnegi üllatuse, rõõmuks maakuulajaile.

Oleks ekslik arvata, nagu puuduks maal huvi ringhäälingu vastu. Otse ümberpöördukt. Nende ridade kirjutaja viibis tänavu suvel õige mitmes paigas Lõuna-Eestis, Tartu- ja Võrumaal. Tugedes saadud kogemustele julgen väita, et küsimus on vaid sobivas vastuvõtjas. Praegu müügil olevate aparaatide kasutamine läheb maal ühel ülejäõukäivaks. Ringhäälingust osasaamises tahetakse aga olla. Päästjaks saab siin kollektiivne kuulamine. Nägin ise Puhja kihelkonnas kaht kuulamisvõrku:

ühle vastuvõtjale oli lülitatud järele 19, teisele 24 väljuhääldajat, millest mõni oli kuni kolm kilomeetrit vastuvõtjast kaugel. Sel viisil oli kogu ümbrus radiofitseeritud. Muidugi pole selline kuulamisviis kaugeltki ideaalne, sest kõik on sõltuvad vastuvõtja omanikust, millist kava ta oma abonentidele saadab. Tingimuseks oli aga, et enne kõike jälgitakse kodumaiste saatjate kava. Seepärast on täiesti ekslik üksikute kuulajate väited, nagu oleks Eesti oma ringhäälingu saatekava vastu vähe huvi ja nagu eesti saatjaid vaid häiriks välismaade kuulamist. Kogemused näitavad, et kõigepealt kuulatakse ära ikkagi oma saatjate kava, nii hea või halb kui ta ongi. Jääb muidugi ringhäälingu korraldajate ülesandeks, et pakutav oleks meie oludes parim. Maal üteldakse, et olgugi, et meie orkester mängib samu helindeid kui välismaa ringhäälingud, ikkagi seob oma saatjatega kas või konfereerijaga ühine emakeelgi. Võib julgesti ütelda, et see, mis on tähendatud muusika kohta, peaks palju enam olema maksev muude ettekannete kohta.

Meil on viimasel ajal saanud akuutseks asundamisküsimus, linnavalgumise ärahoidmine ja rahva tagasijuhtimine maale. Ringhääling peab siin kujunema kaaluvaks teguriks, mis annaks maainimesele võimaluse elada kaasa kõigile suurtele sündmustele, mis aitaks täiendada tema teadmiste varaaaita, mis sobival ajal oleks heaks meelelahutusvahendiks, sõnaga, et ta ei tunneks end äralõigatuna muust maailmast, vaid lahutamatu osana suurest tervikust — rahvast.

Sellest tingituna peab ringhääling olema valvel, et kõik tähelepanevad Eesti elu sündmused leiaksid temas väärilist kajastust. Meie teadus, kirjandus, kunst, muusika jne. peavad olema vääriliselt esindatud. Riigijuhid kasutagu ringhäälingut kui võimsat ja vahenditumat abinõu kontakti pidamiseks kodanikega ja omariikluse mõtte süvendamiseks. Peame suutma ringhäälingu kaudu rakendada oma rahva teenistusse kõik meie paremad tütred ja pojad. Õnnestub see meil, võime meiegi oma väikestes oludes saavutada tähelepanevaid tulemusi. Meie püüuks olgu eelkõige ikka oma rõhutamine, ehkki see oma igakord ei küüni suurte rahvaste saavutuste tasemeni. Sellele vaatamata on ta ikkagi meie oma, veri meie verest ja liha meie lihast. Kogemuste kaudu õpime ja areneme. Ei saa korraga, ühe hüppega jõuda täiuslikkuseni, tõusta tippudeni.

Meie juhtlauseks saagu: Eesti ringhääling, Eesti oma saavutuste kaudu, Eesti rahva teenistusse!

Felix Moor.

ÜKS SAATJA — 200 KEELT

Delhis (Indias) algas hiljuti tegevust uus ringhäälingu-suursaatja. Suurimat raskust tekitab uue saatja programmi-korraldajatele asjaolu, et saatja kuuldavuspiirkonnas kõneldakse üle 200 keelemurde. Võib endale kujutelda, milline keelte-fenomeen peab olema sealne halloomees!

nor. Bixio: Mõõduv veolaev; Armastan su suuri silmi — Lys Cauty. Delmet: Armastustäht. Goublier: Unistan su armastusest — Lucienne Boyer

18.00 päevauudised
18.30 ajanäitaja-õiedend
18.31 ilmateade Tartust
18.35 dr. H. L e m m (saksa keeles): Die Bedeutung des Turnens für den weiblichen Organismus

19.05. Kui laupäeva õhtul lauluga... (seks-tett helipl.) sdn. Aav, rahvalaul „Lätsi küllä“; sdn. Tammeveski, rahvalaul „Hiu pulm“; sdn. Aav, rahvalaul „Siidilipp ja hõbeburjed“; sdn. Tammveski, rahvalaul „Argi Aadu“; sdn. Aav, rahvalaul „Neidude nõu“; sdn. Compe, rahvalaul „See Saaremaa“

19.30 kindral J. T ö r v a n d : Välispoliitiline ringvaade

20.00 vana tantsumuusikat (R. Salong trio)
20.45 tähelepandavalt järgneva nädala saatekavas

20.55 Riigi Binghami orkestri kontsert. Juh. F. Nikolai. Offenbach: avamäng „Kakadu“. Fucik: valss „Vesta“. Porret: Pizzicato. Schreiner: pop. „Duur ja moll“. Kull: 2 eesti tantsu. Linat: avamäng „Sierroz kuristikud“. Demaret: intermetso „Bib ja Bo“; Mignon: Florentsi püha. Gutzeit: mars „Elagu Heidelberg“

22.00—23.00 moodsat tantsumuusikat „Estonia“ Valgest saalist. (John Pori orkester)

Lahti 1807,2 / 166 / 40
Helsingi 335,2 / 895 / 10

Soome keeles

17.00 heliplaate
17.50 lugemistund
18.20 harmoonika ettekandeid
19.15 kõne ★ 19.20 lastele
19.35 laul. Carina Orasto-Loederer
20.00 „Maailm on ilus“
20.20 kõne
20.45 orkester. Strauss: avamäng operetile „Nahkhiir“. Millöcker: meloodiaid op. „Kerjustülõpllane“. Lanner: „Romantikud“, valss. Schubert: Muusikaline moment. Strauss: Keisrivalss

Riia 514,6 / 583 / 15
Madona 271,7 / 1104 / 50

7.35—8.05 hommikkontsert
12.00—12.30 bõrsitateid ja heliplaate
16.15 Smetana ooper „Müüdüd mõrsja“, 3 aktis, heliplaatidelt
18.30—19.00 orel. C. Franck: Koraal nr. 3. Semmen: Mars. Smart: Andante. Koraal
19.30—20.00 läti laule
20.15—22.00 kontsert. Orkester, A. Kaktins (bariton) ja A. Teichmanis (tsello). Wagner: avamäng oop. „Tannhäuser“. Gounod: fantaasia oop. „Faust“. — Laule. — Tsello ettekandeid. — Vitols: „Seitse läti rahvalaulu“, väike süit, op. 29-a. Darzins: Melankoolne valss. — Laule. — Liszt: Ungari rapsodia nr. 2

22.15 vanu tantsu
22.40—24.10 tantsumuusika heliplaatidelt

Kaunas 1935 / 155 / 7

20.30—21.00 kontsert. Suppé: „Viini juubel“, avamäng. Amadei: „Trubaduur“, süit. Mestorosi: Lilled sees

22.00—22.50 kontsert. Lacomme: „La Feria“, süit. Wesslander: Pilte rootsi rahva elust. Schubert: Avamäng itaalia stiilis
23.00—23.30 kontsert. Lortzing: „Lemmiklapsed“, fantaasia. Strauss: „Sina ja mina“, valss

Varssav 1339 / 224 / 120
Kattovice 395,8 / 758 / 12

7.50—8.50 heliplaate ja teateid
13.00 Kraakovi fanfaarid
13.15—14.25 kammerorkester
15.30—16.00 heliplaate
16.30—17.00 Rynase orkester. Dubouché: „Kinkoto“, jaapani intermetso. Benatzky: Väike viini valss. Frederiksen: „Piazza del Popolo“, balletiseen. Drdla: Kubeliku serenad. Lincke: avam. op. Nakiri pulm“. Scharwenka: Marsurka

17.15—17.30 klaver. Paderewski: Legend As-duur. Rozycki: Kaks poola tantsu, d-moll ja a-moll. Kassern: Rahvuslik prelüüd. Kamienski: Gavott. Szymanowski: Oberek

17.45—18.00 koorilaule
18.15—18.45 uudis-heliplaate
19.45—20.00 heliplaate
21.00—21.45 orkester. Poola muusika

23.00—24.00 kontsert. Orkester ja E. Mosakowski (laul). Rossini: avam. oop. „Semiramis“. Leoncavallo: proloog oop. „La Paillace“. Massenet: Maailised stseenid. Verdi: aaria oop. „Maskiball“. Tšaikowski: aaria oop. „Padeemand“. Thomas: balletimuusika oop. „Hamlet“

0.05 tantsumuusika, orkester

Stokholm 426,1 / 704 / 55
Motala 1389 / 216 / 30

13.55 Naueni aeg
15.00—16.00 orkester
16.30—17.00 **Bachi helindeid.** Tšembalo, flööt. 1. Fantaasia ja fuuga d-moll. 2. Sonata h-moll flöödile ja tšembalole
17.30—18.30 heliplaate
19.00—19.45 vana tantsumuusika
21.30—22.45 koor ja orkester. Cherubini: Avamäng. Grieg: Lüüriine süit, op. 54. Schubert: „Rosamunde“. Schumann: Kaks laulu. Joh. Strauss: a) „Ilusal sinisel Donaul“, valss; b) Radetzky-mars. Peterson-Berger: Tants. Grieg: Sügistorm. Kalman: fantaasia op. „Tsirkusprintsess“

23.00—24.00 moodne tantsumuusika

Kalundborg 1261 / 238 / 60
Kopenhagen 255,1 / 1176 / 10

16.00—18.00 orkester ★ 22.00 klaver. Mendelssohn: Fantaasia fis-moll ★ 22.20—22.55 balletimuusika. Kavas: Drigo, Saint-Saëns ★ 23.35 orkester. Ganne: Lotringi mars. Ketelbey: Pärsia turul. Mascagni: intermetso oop. „Cavalleria rusticana“. Moszkovski: „Bolera“, hispaania tants. Lumbye: Galopp ★ 0.05—1.15 tantsumuusika

Droitwich 1500 / 200 / 150

12.00 heliplaate ★ 12.30 orkester ★ 13.30 heliplaate ★ 14.00 ajaviitemuus. ★ 15.00 orkester ★ 16.00 orel ★ 16.30 laule ja tants ★ 17.15 kapell ★ 18.15—19.00 tantsumuusika ★ 19.45 Walesi klaverimuusika
20.00 kvintett ★ 20.30 „Londoni tänavail“ — kirev tund ★ 21.00—22.40 promenaadikontsert Queens Hallist. Orkester, laul, klaver. Smyta: „Tüürimees“, avam. Mozart: „Figaro pulm“, reitsitatiiv ja aaria. Haydn: sümfonia nr. 94. Rachmaninov: Rapsodia Paganini teemal klaverile ja orkestrile. Mendelssohn: Kontsert-aaria. Mussorgski: „Näitusepilte“, süit ★ 23.10 ajaviitemuusika ★ 24.00—1.00 tantsumuusika

Praha 470,2 / 638 / 120

7.00—8.30 muusika ja teateid
17.30—18.40 sõjaväeorkester. Kavas: Dvofak, Roob, Bujka, Hanaki, Delibes jt.
19.00—19.10 heliplaate
19.45—20.00 koorilaule
20.45—21.00 vokaalkvartett
21.15—23.15 Lehari operett „Naerastuste maa“

23.30—23.45 heliplaate

Viin 506,8 / 592 / 100

17.45 laulukesi heliplaatidelt
18.15—19.00 tantsumuusika helipl.
21.15—22.45 kirev õhtu
23.10—23.50 austria uemaid laule (sopran, bariton)

0.05—2.00 tantsumuusika

Budapest I 549,5 / 546 / 120

18.20—19.00 mustlasorkester
20.45—20.40 jazzorkester
21.10—23.10 lõbus raadiofilm
23.35—1.00 Budapesti kontsertorkester

Bukarest 364,5 / 823 / 12

18.00—19.00 ja 19.15—20.00 sõjaorkester ★
20.20—20.45 heliplaate ★ 21.00—22.30 tantsuõhtu ★ 22.45 muusika ülekanne restoranist

Milano 368,6 / 814 / 50

21.40—22.20 mitmesugust
23.30—24.00 sümfoniakontsert

Deutschlandsender 1571 / 191 / 60

7.30—9.20 muusika
13.00—14.45 puhkpilliorkester
15.00—1.00 muusikaline sega-eeskava
17.00 ülekanne Kölnist
19.00—19.20 sport
19.45—20.45 Kruppi tööliste laulu ja muusika ettekanded
21.10—23.00 ülekanne Stuttgartist
23.30—23.45 Neo-Bechstein-klaver
24.00—b.15 tantsumuusika. Barnabas von Geczy orkester

Berliin 356,7 / 841 / 100

19.10 lõbus õhtu
20.00—20.40 klaver, viiul. Westermann, So-

naat viiulile ja klaverile, g-duur, op. 14 (Allegro moderato. — Adagio molto. — Allegro vivace). Reger: „Minu Schubermatust“, klaveripalu, op. 82. Schubert: Rondo brillant klaverile ja viiulile, op. 70

21.10—23.00 „Kaks kirevat tundi“, orkesterid ja solistid (sopran, bass)
23.30—2.00 „Lõbus nädalalõpp“, mandoliinorkester ja solistid

Königsberg 291,0 / 1031 / 60

17.00—19.00 ülekanne Kölnist
19.20—19.50 Händeli helindeid. 1. Prelüüd ja fuuga f-moll orelile. 2. Sonata a-moll flöödile ja orelile. 3. Avamäng b-duur orelile
20.30—21.00 puhkpilliorkester. Leutner: Piduavamäng. Friedmann: Slaavi rapsodia nr. 1. Waldteufel: „Kõige armsam“, valss. Bähre: Mars

22.10—23.00 ülekanne Stuttgartist
23.35 tantsumuusika Leipzigist
24.00—1.00 ülekanne Deutschlandsenderilt

Breslau 315,8 / 950 / 100

17.00—19.00 orkester. Kavas: Rossini, Bullerian, Lehar, Svendsen, Kämpfer, Sentis, Schmalstich, Poldini jt.
20.00—20.40 saksa luuletusi ja laule
21.10—23.00 ülekanne Stuttgartist
23.30—1.00 tantsumuusika

Hamburg 331,9 / 904 / 100

20.00—21.00 orkester. Humperdinck: avam. oop. „Hänsel ja Gretel“. Tšaikovski: 3. osa süidist „Pähklipureja“. a) avamäng, b) mars, c) Mirlitoni tants. Bot-tacchiaro: „Lainte mühin“, interludium. d'Albert: meloodiaid oop. „Madalik“. Svendsen: Polonees. Theil: Pidulik ülesaste

21.10—23.00 ülekanne Stuttgartist
23.25 muusikaline vahemäng
24.00—2.00 tantsuõhtu

Köln 455,9 / 658 / 100

17.00—19.00 „Lõbus laupäeva pärastlõuna“. Kaastegevad: sopran, bariton, kitarr, 3 lõbusat selli, orkester
20.00—20.50 Schubert: duett F-duur, op. 166

21.10—23.00 **Johann Straussi õhtu.** Orkester, meeskoor, sopran, tenor, bariton

Stuttgart 522,6 / 574 / 100

19.30—21.00 orkester
21.10—23.00 kabaree-eeskava
23.30 tantsumuusika Leipzigist
1.00—3.00 I. Schuberti, Schumanni ja Brahmsi laule. II. Reger: Variatsioonid Mozarti teemal, op. 132

Leipzig 382,2 / 785 / 120

19.35 Walter Niemanni klaverihelindeid autori ettekandes. „Vanad hollandlased“, pilte 17. sajandi meistrite järgi, op. 134 (esiettekanne)

20.05—20.45 saksa marsse
21.10—23.00 orkester, sopran. Bohm: „Ulaanide pealetung“, galopp. Blankenburg: „Kangelasvõitlus“, mars. Martucci: Tarantella. Hertel: „Flick ja Flock“, galopp. Mozart: avamäng oop. „Figaro pulm“. Millöcker: valss operetist „Vaene Jonathan“. Dietrich: Raudteegalopp. Matthei: „Le Tourbillon“, suur kontsertvalss. Blon: Mars. Metallo: Curro Cuchares. Seifert: Mars. Raffaeli: Võrgutav Florenz. Joh. Strauss: „Aktseleatsioonid“, valss. Smetana: avamäng oop. „Müüdüd mõrsja“. Gounod: Allegro vivace balletimuus. ooperist „Faust“. Waldteufel: Prestissimo-galopp. Auber: balletimuusika ja tarantell oop. „Portici tumm“. Lehar: Eva-valss. Blon: „Perpetuum mobile“, mars

23.30—1.00 tantsumuusika

München 405,4 / 740 / 100

7.30—8.00 ja 8.10—9.00 muusika
17.00—19.00 ülekanne Kölnist
19.30—19.50 klaver
20.05—21.00 kammermuusika. Schubert: 2. osa klaverikvintetist: a) Adagio, b) Rondo. — Luuletusi. — C. Franck: Klaverikvintett f-moll
21.10—23.00 lõbus õhtu
24.00—1.00 tantsumuusika

Moskva Komintern 1714 / 175 / 500

7.20—7.50 ja 8.00—9.00 muusika
10.00 kontsert
11.15 ja 11.45 heliplaate
17.13 heliplaate
17.30 orkester. Kavas: Rubinstein, Glasunov, Tšaikowski
18.20 ooperiülekanne
21.00—22.00 „Maiõ“, raadiomontaaž (oop.)

VIIELAMBILINE SUPER-VASTUVÖTJA

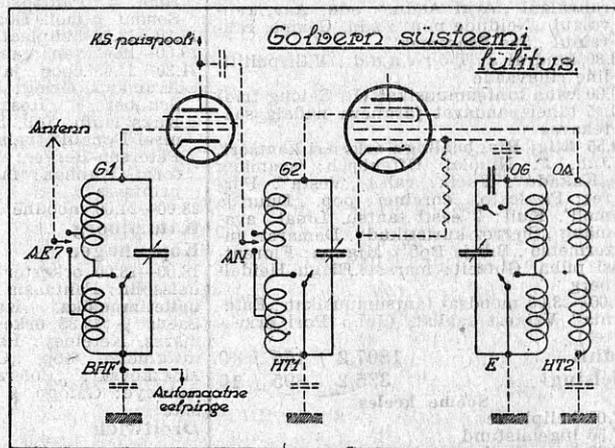
A. Kalmus.

(Järg)

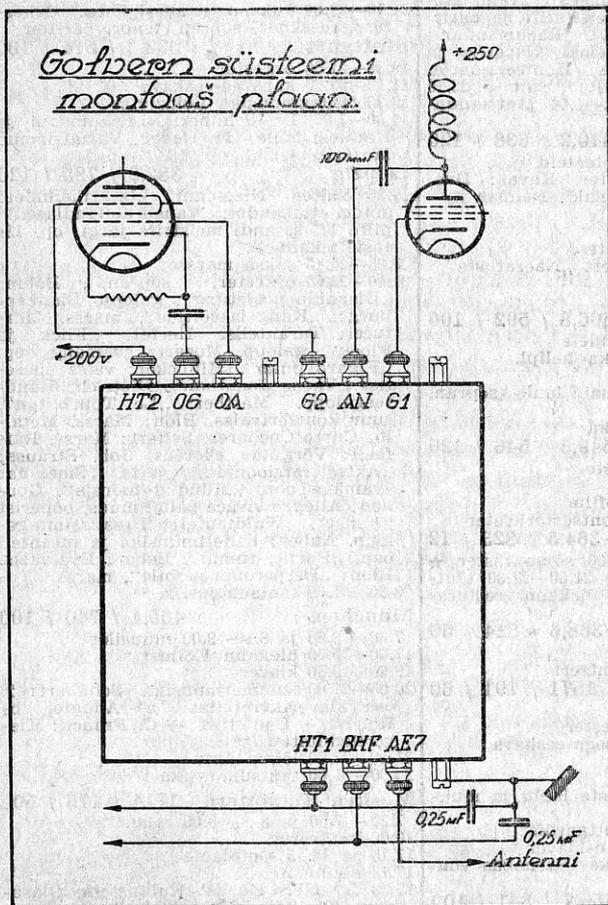
„Colovern“ - vahesagedustransformaatorid on ehitatud paelfiltri põhimõttel. Nende kasutamisel on võimalik saavutada head häälekvaliteeti ja selektiivsust seetõttu, et vahesageduse sidestus on muudetav. Kaht pooli sisaldav paelfilter on ehitatud nii, et poolid asetsevad üksteisest parajal kaugusel hea resonantskövera saamiseks. Lisasidestusena tarvitatakse väikest kondensaatorit, mis on lülitatud kõrgepingepooli lõppu ja järgmise lambi võre vahele. Selle sidestuse reguleerimisega on võimalik muuta vahesagedusriba laiust piirides 6—12 kilohertsit. Riba laiust reguleeritakse mõne saatja kuulamisel transformaatoril asetseva kruviga S (joonis 4) vastavalt kuulaja nõudeile hääle kvaliteedi või selektiivsuse suhtes. Transformaatoril reguleerimise ajal katet ei eemaldata. Sidestuse reguleerimine vahesageduse häälestusele ei mõju. Mainitud transformaatorite sageduseks on ette nähdud 110 kilohertsit, millisele sagedusele nad tuleb vastuvõtja viimistlemisel ka häälestada.

Vahesagedus on muudetav transformaatoril kõrvuti asetsevate kruvide abil umbes 104—116 kilohertsini. Igal vastuvõtjal on väikesi lahku-

minekuid mahtuvustes ja seepärast vabriku häälestatud transformaatorid kohe ei sobi, nõnda et häälestust tuleb vastavalt korrigeerida. See järelhäälestamine on iseendast lihtne toiming ja ka võ-

Joonis 3.

Joonis 2.

hikul läbiviidav. Joonisel 4 on näidatud umbkaudselt häälestuskruvide asendid, kuhu need keeratakse enne kuulamist. Kuulamisel reguleeritakse need juba nii, et kuuldavus oleks parim. Reguleerituna peavad kruvid jääma peaaegu joonisel näidatud asendisse.

Kahekordse diod-trioodi üht diodi anodi on kasutatud kõrgeagedusvoolude alaldamiseks. Saadud madalsagedusvool juhatakse takistuselt R_6 kondensaatori C_{15} kaudu sama lambi trioodi osa töövõrele. Kondensaatori C_{12} kaudu juhatakse järelejäänud vahesagedusvoolu komponent katoodile. Potentsiomeeter R_8 on logaritmiselt muudetav 0,5 M Ω masstakistus. Potentsiomeetri telg tuleb šassiist isoleerida. Potentsiomeetri metallkest maandatakse. Potentsiomeetri külge tulevad ühendusjuhtmed peavad olema kaetud metallrüütsiga (soomusjuhe). Trioodi võre saab eelpinge 0,8 M Ω takistuse R_8 kaudu.

Teise diodianoodi abil saadakse 6D6 anodist 250 $\mu\mu\text{F}$ kondensaatori C_{10} kaudu reguleerimispinge. See pinge alaldatult juhatakse kõrgeoomilise takistuse R_7 diodianoodi poolset otsalt takistuse R_{18} kaudu kõrgeagedus-, ostsilaator-modulaator- ja vahesageduslampide töövõrele. Kondensaatorid C_2 , C_5 ja takistused R_{16} , R_{17} on valitud vastavalt R_{18} ja C_5 ajakonstandile. Siin on läbi viidud kolmekordne fadingu reguleerimine, milline tagab küllaldaselt ühtlase tugevusega vastuvõtu alates väljatugevusest 20 μV .

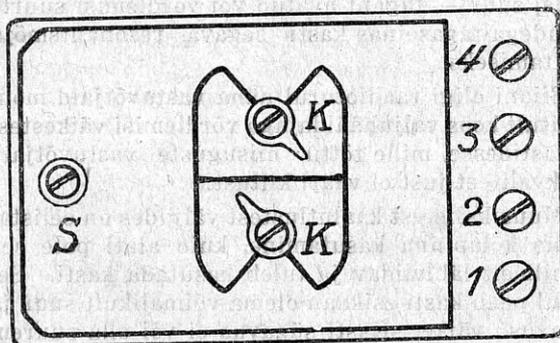
Lambi 85 anoodahelast juhatakse võimendatud madalsageduspinge 40.000 $\mu\mu\text{F}$ kondensaatori C_{16} ja 0,1 m Ω takistuse R_{13} kaudu jõuvõimendajalambi 59 töövõrele. R_{13} ülesanne on pidurdada lambi 59 endavõnkumisi. Lõppastme sidestuskompleksi suu-

rused on valitud nii, et lõpplampi momentaansete suurte sisenemispinge-amplituudide tagajärjel tekkinud võrelaengute aeglase äravoolamisega ei koormata. C_{16} suurusega 40.000 $\mu\mu\text{F}$ kasutamisel ei või võretakistus olla suurem kui 0,1 M Ω .

Mahtuvuste C_{15} ja C_{16} suurused on tavalistes lülitustes umbes 10.000 $\mu\mu\text{F}$. Käesolevas vastuvõtjas on need 40.000 $\mu\mu\text{F}$, mille tõttu on võimalik madalamaid toone tuua esile palju loomulikumalt. Lõppastmes pentoodi kasutamisel võivad need suurused olla isegi kuni 0,1 μF ; seejuures tulevad R_8 ja R_{11} suurused valida vastavalt väiksemad.

Lamp 59 anoodist, rööbiti lambi sisetakistusele, on lülitatud kõlavärvija. See koosneb 0,05 μF kondensaatorist C_{20} ja 30 k Ω reguleeritavast takistusest R_{15} . See peaks olema logaritmiliselt muutuv masstakistus; traattakistused pole selleks küllalt kõlbulikud. Üldiselt on nõuetav, et C_{20} ja R_{15} ühendusjuhtmed oleksid võimalikult lühikesed. Vastasel korral tuleb ühendusjuhtmed metalliliselt varjata. Kõlavärvijaga on veel rööbiti lülitatud 2000 $\mu\mu\text{F}$ kondensaator C_{18} . Selle ülesandeks on ühtlustada C_{20} ja R_{15} mõju.

8 D anood on maandatud 400 $\mu\mu\text{F}$ kondensaatori C_{14} kaudu. See juhib ära veel järele jäänud vahesegadusvoolu komponendi, samuti takistab madalagedusosa endavõnkumise tekkimist.

Joonis 4.

Lambid on kõik kaudselt köetavad; esimese, teise ja kolmanda lambi eelpinge tasandamiseks on kasutatud kondensaatoreid 0,1 μF . Kahekordse diood-trioodi ja jõuvõimendaja-pentoodi katoodis on elektrolüüt-kondensaatorid C_{13} ja C_{17} , mille suurused on vastavalt 50 μF ja 25 μF . Nende kondensaatorite tööpinge peab olema vähemalt 25 volti. Üldiselt on need suurused küllaldased nende lampide eelpinge tasandamiseks ja madalate toonide esiletoomiseks.

R_1 , R_2 , R_3 ja R_4 on poolevatilised masstakistused. Lamp 85 katoodi takistuse R_4 suurus on 30 k Ω . Seda suurust tavalise arvestuse järele pole võimalik arvutada ja on vastavate mõõtmiste tulemus. Väiksema katooditakistuse puhul lamp 85 ei saa õiget eelpinget. Jõuvõimendaja-pentoodi katoodi takistus R_{12} on 610 oomi ja on valmistatud kordeltakistustraadist, millel ühe meetri takistus on 1000 oomi.

Esimesele, teisele, kolmandale ja jõuvõimendaja-lambile antakse anoodpinge otse üldpingest, mis

on 250 volti. Lamp 85 saab anoodpinge üldpingest takistuste R_9 ja R_{10} kaudu, mis keskelt šunteeritud 4 μF kondensaatoriga. Selleks on soovitatav elektrolyüt-kondensaator.

Harilikult osutub vahelduvvoolu müra suuremal määral esiletõojaks kas audion või esimene madalagedusaste. Eelpoolkirjeldatud anoodpinge andmisega kõrvaldatakse suur osa võrgumürast.

Esimese, teise ja kolmanda lambi varivõrepinged on 100 volti ja saadakse üldpingest 30 k Ω takistuse R_{20} kaudu. Varivõrepinged tasandatakse 1 μF kondensaatori C_{22} abil. Paljud iseehitajad kasutavad küll palju väiksema mahtuvusega tasanduskondensaatorit, kuid see pole elektriliselt küllalt hea.

Jõuvõimendaja-pentoodile saadakse varivõrepinge 10 k Ω takistuse R_{14} kaudu, šunditult 1 μF kondensaatoriga C_{19} . See lülituskompleks kõrvaldab ülejäänud võrgumüra peaaegu täieliselt.

Pentagriidi 6A7 ostsilaatori-anoodpinge peab võrduma peaaegu sama lambi anoodpingele. Oktoodile on ostsilaatori-anoodpinge tavaliselt 70 volti. Amatöörid annavad pentagriidi kasutamisel, olles mitteteadlikud selle omadustes, sellele sagedasti ka 250-voldilise anoodpinge juures ostsilaatori-anoodpinge 70—100 volti. Sellise ostsilaatori-anoodpingega pentagriid ei tööta korralikult. Normaalse pentagriidi ostsilaatori-pinge on 250-voldilise anoodpinge juures 200 volti. Käesolevas vastuvõtjas ostsilaatori-anoodpinge antakse üldpingest (umbes 250 volti) 10 k Ω takistuse R_{19} kaudu, šunteeritult 0,25 μF kondensaatoriga C_{21} , mille suurus selleks küllaldane.

Vastuvõtja tarvitab võimet umbes 64 vatti. Vastavalt sellele tuleb dimensioneerida ka võrgutransformaator. Üldine anoodvoolutarvitus on 78 mA. Valjuhääldaja ergutamiseks vajalik voolusuurus on olemas tarvitatava valjuhääldaja tüübist. Käesolevas vastuvõtjas on valjuhääldaja ergutusvoolu suurus 350-voldilise pinge juures 22 mA. Seega peab transformaatori sekundäärmähis olema 2×350 volti ja andma alaldatud voolu 100 mA. Vastuvõtulambid on erineva küttepingega — 6,3 ja 2,5 volti. Nelja esimese lambi küttepinge on 6,3 volti. Lampide voolutarvitus on kokku 1,2 amprit. Nende lampide asemel võib kasutada ka vastavaid 2,5-voldilise küttega lampe, nagu: esimeses astmes lamp 58; teises — 2A7, kolmandas — 58 ja neljandas — 55. Sel puhul oleks kõigi lampide küttepinge 2,5 volti, ja küttevoolutarvitus 6 amprit, — seega kokku 15 vatti. Kaheksa küttepingetega lampide kasutamisel oleks lampide küttevoolutarvitus 12,5 vatti, millega saavutatakse voolukokkuhoidu. Teisest küljest on küttemähise dimensioneerimine väiksemale voolutugevusele ka lihtsam. Seepärast tuleks eelistada vastuvõtuosas kaheksa küttepinget. Kasutatud on Ameerika alaldajalampi 80, mis oma omadusilt on eriti universaalne, kõlhab pingete alaldamiseks 250—550 voldi piirides ja on suuteline andma kuni 125 mA. Alaldajalambi kütteks on erimähis. Lambi küttepinge on 5 volti ja voolutarvitus 2 amprit.

Transformaatori valmistamisel tuleb näha ette ka võrgumüra-filtermähis, mis asetatakse primäär-

ja sekundäärühiste vahele või kasutatakse selle asemel plekk-vaheseinu. Ühe kui teise filtreerimisviisi kasutamine oleneb täieliselt transformaatori ehitusest. Meie vastuvõtja laitmatu töötamine on suurel määral olenev võrgutransformaatori õigeist dimensioonidest, sest vastuvõtja on konstrueeritud enam-vähem kindlatele pingetele. Nõuetava transformaatori isehitamiseks on vaja teatud oskust ja eelteadmisi. Seepärast on kasulikum see juba nõuetavatele pingetele ja vooludele vastavana osta raadiotalitusest.

Filtreerimiskompleksi kuuluvad 15 μ F elektrolyüt-kondensaatorid C_{F1}, C_{F2} , mille tööpinge on 450 volti ja 1200 oomiline kordel-takistus R_{21} . Takistusest R_{21} läbiva voolu suurus on umbes 80 mA. Sellele vastavalt peab valima ka kordel-takistuse traadi. Selleks on kõlbulik traat, mille meetritakistus 400 oomi. Suurema takistusega traadid ei kõlba, kuna nad lähevad vastuvõtja töötamisel kuumaks ja võivad isegi põleda läbi.

Nagu joonisel näha, võetakse takistuse R_{21} ja kondensaatori C_{F2} ühenduskohast üldine anoodpinge. Valjuhääldaja-ergutusvool võetakse sama takistuse võrgupoolselt otsalt. Vastuvõtjas kasutatakse elektrodünaamilist valjuhääldajat, mille ergutuspinge on 350 volti. Üldiselt on valjuhääldajast olenev vastuvõtja heli kvaliteet. Meie vastuvõtjale sobib ainult elektrodünaamiline valjuhääldaja. Eelistatavam oleks ergutusega, sest see on permanentmagnetitega elektrodünaamilisest valjuhääldajast stabiilsem ja tundlikum.

Muidugi ei saa ütelda, et kõik elektrodünaamilised valjuhääldajad oleksid head. Näiteks mõni väikeseläbimõdulise koonusega ja ehituselt nigel dünaamiline valjuhääldaja võib olla halvem heast elektromagnetilisest süsteemist.

Praktilisest küljest väljudes on küllaldane, kui valjuhääldaja annab ühtlaselt edasi toone sagedusega piirides 30—7000 per/sek. Tavalised sirgjoonelised koonusmembraanid seda küllaldaselt ei suu-

da ja moonutavad, eriti tugeva ülekande juures. Parem on kõverdatud koonusmembraanid, mida tunatakse Navi-mebraani nime all.

Käesoleva vastuvõtja juures on kasutatud 22-cm koonuseläbimõõduga Navi-mebraaniga elektrodünaamilist valjuhääldajat. See annab ka kõige tugevama ülekande juures peaaegu ühtlaselt edasi toone, mille sagedus 20—7200 per/sek. Muidugi on selle valjuhääldaja hind tavalisest kallim.

Küllaldaselt hea heliülekanne saab selle vastuvõtjaga ka, kui kasutada kaheksatollise koonuseläbimõõduga Ameerika valjuhääldajat. Sellele valjuhääldajale tuleb ergutusmähise-ühendus lülida kordel-traadist takistus (1000 oomi meetrile) 2800 oomi.

Valjuhääldaja valik on suurel määral olenev ehitajast. Peanõue on, et see sobiks lambile 59, mis on kolmevatilise väljumisvõimega ja töötab kõige paremini, kui koormavustakistus on 6000 oomi. See peab siis väljumistransformaator vastama sellele lambile ja valjuhääldajale. Tavaliselt dünaamilisel valjuhääldajal on väljumistransformaator kaasas.

Pealeselle oleneb heli kvaliteet veel kõlapinnast. Kõlapinna kasutamisel valjuhääldaja kinnitamiseks peab see olema küllalt suur, mitte alla ühe ruutmeetri. Kasti kasutamisel peab see olema ka võrdlemisi suur — tagant avatud või võrdlemisi suurte aukudega tagaseinas kasti segava resonantsmõju hävitamiseks.

Siiani oligi raadioturul näha vastuvõtjaid monteeritult koos valjuhääldajaga võrdlemisi väikestes kastidesse, mille tõttu niisuguste vastuvõtjate helikvaliteet just ei vääri kiitust.

Muusikalistest kaalutlustest väljudes on eelistatavam kõlapinna kasutamine, kuid alati pole see tehniliselt läbiviidav ja tuleb kasutada kasti. Sel puhul peab kasti esikaan olema võimalikult suur ja sügavus väike. Kasti sügavus ei või olla suurem kasti poolest laiuusest. (Järgneb.)

Lugeja küsib

Stalel. 1) Nimetatud Philips-lambid võite asendada ameerika lampidega 57 ja 2A5; muidugi peavad siis kõik pinged vastama lampide andmetele.

2) Mida suuremad on filtri plokid, seda parem: vahelduvvool saab paremini tasandatud ja voolumüra on nõrgem.

3) Kõrgema küttepingega lambid töötavad sama hästi kui normaalpingega, kuid nende eluiga väheneb tunduvalt.

4) Laadimiseks ei ole volt-ega ampermeetrit tarvis, kui laadija on kord proovitud ja vool tehtud kindlaks.

5) Kahjuks me ei tea, milline Philipsi ehitusplaan Teil on.

6) Moodsad vastuvõtjad ehitatakse enamasti dünaamiliste valjuhääldajate jaoks ja magnetilised süsteimid on tavaliselt nõrgad suuremale lõplambile.

7) Seda tuleb proovida; iga „keemiliselt puhas“ alumiinium ei anna alati häid tulemusi.

8) Soovitame sulfateerunud plaat asendada uuega.

9) Mahtuvus jääb umbes samaks, sest töötav pind ei muutu.

10) Teie lõplamp nõuab tingimata eelpinget. Eelpingeta ta koormub üle, moonutab ja läheb kiiresti rikki.

11) Eelpingepatarei peab olema õieti lülitatud — miinus ühendatud lambi võrega. Tagurpidilülitid eelpingepatarei korral läheb lamp kiiresti rikki.

12) Patareilampide kütmine alaldajast ei anna häid tulemusi, sest isegi väga suure filtri korral jääb vool pulseerivaks.

13) Kõrgepingega töötavate aparatuuridega me ei soovita kasutada peatelefone.

14) Selles skeemis pole transformaatori sidestusel suuri paremusi.

J. V. Narva. Katsuge harjade vahele lülida 2 plokki järjestikku ja nende keskpunkt ühendada maaga. Kas seesugune segamine on lubatud või mitte, oleneb sellest, kui kaugelt ta ulatab.

PEATELEFONIDE IKKES

Ringhäälingukuulamisest Nõukogude Venes

Kõigil ringhäälingumail ollakse harjunud saatjaid ise ja oma vastuvõtjaga otsima ning kuulama. Teisiti on see Nõukogude Venes. Kui me kuulame Nõukogude saatjaid, siis kuuleme väga sagedasti sõna „uzel“, s. t. sõlm. See „sõlm“ kujutab endast ei midagi muud kui ühisvastuvõttu. Sest Venemaal toimetavad vastuvõttu enamasti vastuvõtu-keskjaamad, kust vastuvõetu juhtmeid mööda toimetatakse edasi „sõlmedesse“ ja kuuldetubadesse ning alles sealt üksikute kuulajate juurde. „Sõlmede“ kuuldetubades istub alati rohkesti kuulajaid, tundide kaupa jälgides ettekanõeid, peatelefonid ikkena kõrvadel. Ainult vähestel väljavalitutel on omad enam või vähem võimelised vastuvõtjad.

Miks vastuvõtjad Nõuk. Venes on nii suureks harulduseks, selgub ühest kaebusest, mida võis hiljuti lugeda Moskva „Pravdas“. Seal käsitleb keegi asjasse pühendatu küsimust, kuidas Venes võidakse saada vastuvõtjat. Oletame — üteldakse artiklis — et tahaksite endale ise ehitada mitmelambilise vastuvõtja. Soov pole iseendast ju sugugi nii paljunõudlik. Kuid tema täitmise on siiski võimatu. Sest kõik katsed saada tarvilisi üksikosi on asjatud. Ei nõrgavoolutööstuse keskvalitsuse müügikohdades ega teistes kauplustes ole saada traati, kondensaatoreid, transformaatoreid ega teisi osi. Ei miski hinna eest. Eriti täbar lugu on lampidega, kuna just nende tootmine on kõige pahemas seisukorras. Käesoleval aastal toodetakse üksnes ca. 70 eritüüpi, kuid suurem osa neist ei vasta enam tänapäeva nõuetele. Iseehitamisest ei tule nii siis midagi välja.

Te ostutate seepärast osta valmis aparaadi. Kauplustes leidub de t e k t o r vastuvõtjaid ja ka lamp-aparaate, kuid liig väikese vastuvõtuulatuse ja puuduliku selektiivsusega. See ei rahulda — te sooviksite saada selektiivset kaugevastuvõtjat heakõlalise valjuhääldajaga. Selle järele igatsetakse eriti pärast seda, kui liikle-

miskomissariaadi komisjon, kes käis Ühendriikides, seal nähtust andis nii ahvatleva kirjelduse: 201 vastuvõttutüüpi, neist 183 superid; vastuvõtjad, mis automaatselt häälestuvad ühega kaheksast saatjast ja kõlavad sama hästi kui näevad välja. Aga meie tunneme ainult k a h t Vene vastuvõtjat: ECS 3 ja EKL 34, vastavalt nõrgavoolutööstuse klassifikatsioonile. Sellel kahel vastuvõtjal pole, nagu kinnitab üks raadiofrondi juhtiv tegelane, midagi ühist välismaa moodsate aparaatidega. Nad on suured ja inetud, valjuhääldaja pole sisse ehitatud ja nende hind on väga kõrge. Kõige pahem on aga, et neidki pole saadaval! Sest tootmine ei vasta kaugeltki nõudmisele. Mõõdunud aastal valmistati kõigest 41.000 lamp- ja 10.000 detektorvastuvõtjat. See on tilk vett kuumale kivile!

Vastuvõtjate arv iga 1000 elaniku kohta on just aparaatidepuuduse tagajärjel selle aasta 1. jaanuariks 5,2-lt 1931. a. langenud 3,6-le, olgugi et vahepeal on ehitatud võimsaid hiiglasaatjaid. Need arvud kipuvad näitama, et raadiotööstuse juhtimisega kõik pole hästi korras.

Võidakse aga ka ütelda, et riigijuhid oma ringhäälingukuulajad meeleli seovad peatelefonide külge, et nad ei kipuks oma kaugevastuvõtjaga kolama mööda maailma.

Sõna „sõlm“ heidab saladusekatte ka nii imposantselt kõlavalt kuulajatearvult, mis ametlike andmete järele peab olema 12 miljonit. Need 12 miljonit on suures enamuses nimelt „sõlmede“ peatelefonidemehed.

Nõukogude ringhäälingu saatekava on eeskätt maa poliitilise juhtimise tööriistaks. Seepärast on ka esikohal sõnalised ettekanded. Oma muusikalises osas sisaldab saatekava vaevalt poole nii palju tõsist muusikat kui lääne-euroopa omad, kuna kuulajad eelistavad kergemat muusikat. Armastatumaks ansambliks on Aleksejevi kapell, mis koosneb peamiselt vana-vene muusikariistadest.

„Radio-Woche“.

HERMANN RINK — SAKSA PARIM RINGHÄÄLINGU-KÕNELEJA.

Saksa 2. ringhäälingukõnelejate võistlusel tunnustas hindamiskomisjon parimaks kõnelejaks Hermann Rink'i, 24-a. pressireferendi Hamburgist. Teisele kohale tuli 33-a. toimetaja dipl. kaupm. Hans Spelsberg Leipzigit ja kolmandale kohale 21-a. üliõpilane Fred Wolf Berliinist.

Kõnelejate-võistlusele oli end andnud üles tervelt juba eelmineval pühapäeval, kuid alles nädala lõpul jõudis hindamiskomisjon valmis kokkuvõtete tegemisega.

Kõnelejate-võistlusele oli end andnud üles tervelt 20.000 osavõtjat, kellest aga peaaegu 14.000-l süda kohe esimene kord mikrofoni ette astudes kukkus saapasäärde ja nad sellega langesid välja. Ülejäänud 6000 hulgast valiti ligi neli kuud kestnud katsetel kümme paremat. Igaüks sellest kümnest pidi lõppvõistluseks koostama kolmeminutilise reportaaži, mis võeti heliplaadile ja levitati ringhäälingu kaudu üle kogu riigi. Hääletamisest olid õigustatud osa võtma kõik Saksa ringhäälingukuulajad.

KUIDAS ARATATAKSE HUVI RINGHÄÄLINGU VASTU

Taanis langes täiesti ootamatult huvi raadiovastuvõtjate ostmise vastu nii suurel määral, et tegi juba tõsist muret raadiotööstureile. Et inimesi ostmisele meelitada, selleks võeti uue aparaadi ostmisel osa vana vastuvõtja hinnast arvesse. See vahend aitas inimeste ostuhimu tõsis. Vanad aparaadid moderniseeriti, parandati ja saadeti uuesti turule. See aitas aga ainult kaupmehi, mitte aga tööstureid. Hakati kaaluma küsimust, kas mitte vanu aparaate Ameerika eeskujul ära põletada. Üks ettevõtte ongi juba sellega algust teinud ja terve hulga vanu aparaate ära põletanud.

Norras peab kuulaja kasutama väga head vastuvõtjat, kuna seal vastuvõtutingimused on eriti ebasoodsad. Et seal inimeste ostuhimu tõsta, otsustas Norra raadiotööstus valmistama hakata ühte, kõige enam kahte tüüpi vastuvõtjaid, kuid neid siis juba suuremal määral ja hinnaga mitte üle 120 Norra krooni (ca. 110 Ekr.) tükk. Seega mingisugune „rahvavastuvõtja“, mis ka kehemale inimesele on kättesaadav. Parlament määras aastaks 50.000 krooni sellise vastuvõtja propageerimiseks.

KOGU MAAILMAST

BRITI SAATJATE EHTUS

BBC juhatus otsustas kahte praegu ehituselolevat saatjat (Lisborn — Põhja-Iiris ja Burghead — Põhja-Šotis) varustada lähifadingvaba, isevõnkuva antenniga. Lisborni saatja, mille ametlikuks nimeks „North-Ireland-Regional“, valmib tuleval aastal ja hakkab saatma 50-kilovatise võimsusega.

Põhja-Šoti uus saatehoone valmib juba käesoleva aasta sügisel. Peale seda kavatakse ehitada veel üks uus saatja Newcastle lähedale.

MARCONI KAUGENÄGEMISKATSEID ITAALIAS

Marconi on praegu jälle Itaalias ja teeb kaugenägemiskatseid 60-sentimeetrilisel lainepikkusel. Neid katseid tehakse nimelt Rapallo ja „Elektra“ vahel. Alul on vahemaa väike, kuid suurendatakse hiljem alatasa. 60-sentimeetrilisi laineid kasutatakse seepärast, et nad on palju häirevabamad ja nende juures ei esine ruumilaine tagajärjel tekkivad dopeltbildid.

PRANTSUSE RINGHÄALINGU

tulud käesoleva aasta juunis olid 12.900.000 franki, seega 4 miljonit enam kui möödunud aasta juunis. Sel-line suur tõus keset kriisiaega on äratanud laialdast tähelepanu. Tegelikult pole see 13 miljonit nii suur ühtigi, võrreldes Prantsuse rahvaarvuga.

BERLIIN SAI RINGHÄALINGUMUUSEUMI.

Berliinis avati hiljuti ringhäälingumuseum, mis peab kajastama ringhäälingu arengut kõigis ta üksikajajus algusest kuni tänapäevani.

RAADIOARVE AMEERIKAST

Ameerika Ühendriikides valmistati möödunud aastal 4.696.000 raadiovastuvõtjat. Neist veeti 612.000 tükki välja, kuna üle nelja miljoni jäi oma maale. Samal aastal valmistati 65 miljonit raadiolampi.

Arvestatakse, et Ühendriikides praegu 65% perekondadest omavad raadiovastuvõtja.

AFGANISTAN — UUS RINGHÄALINGUMAA

Afganistani valitsuse volitusel sõlmis neil päevil nende saadik Londonis lepingu Marconi-ühinguga viie ringhäälingusaatja ehitamiseks. Võimsaim saatja püstitatavat Afganistani pealinna, Kabuli, lähedusse, kuna neli ülejäänut saaksid omale asukohtadeks Maimana, Khanabadi, Khosti ja Diyazunge. Uue saatja abil luuakse side Kabuli ja tähtsamate teiste riikide pealinnade vahel. Et see ühendus oleks täiesti kindel, selleks varustatakse saatja suundantenniga.

Väljaandja: Üleriiklik Eesti Raadioühing

Tegevtoimetaja: Karl Kesa.

Vastutav toimetaja: L. Ojaveski

1919. a. asutatud praktilise
**raamatupidamise,
kaubandusteaduse ja
masinakirja
täielikumad kursused**

NARVA MAANTEE 12-12. TELEFON 307-97.

ÕPILASTE VASTUVÕTT KELLA 9 HOM. — 8 ÖHT.

Soodsam. maksutingimused. Õppekava maksuta.

M. KABAL
HELSINGI RIIDEKAUPLUS
Tallinnas, V. Karja 7. Telefon 444-01.

Siidi-, villase-, linase- ja pesuriide kaubad.
Mööbliriided, pörandavaibad ja riided,
aknakardinad, automaat rolood, jne.

DAAMID, KES SOOVIVAD OMALE ELEGANTSEID
VESILAINETID JA

DAAMID, KELLEDEL EI PÜSI HÄSTI ELEKTRI-
AURULOKID, — PALUN KÜLASTAGE
KORD JUUKSETÖÖSTUST

„JUNONA“

Narva maantee 23, telefon 314-36

Omanik.

Loodsail tingimusi ostate
MALESTUSSAMBAD
A. ED. JURGENSI
JUURES
KAUPMEHE T. 7. TALLINN.
ASUT. 1851

Hästi tantsima õpite ainult

A. POOLGAS'e tantsu kursustel

dipl. tantsuõpetaja Tallinn, Lai 5. Tel. 436-52

Grupid ja üksiktunnid. ■ Organiseerige gruppe.

Kinda loostus

Tallinn, S. Tartu mnt. 69
telefon 304-05

TRIKOOTUUSTUS

E. KOPPE

TALLINN, Vana Viru 15 krt. 2. Tel. 454-11

MÜÜK SUUREL JA VAIKSEL ARVUL

Noodiäri
META SILD
Rataskaevu 4
Tallinn

Ostetakse ja müüakse odavasti
pruugitud noote